Sosiaali- ja terveysministeriö

Sote-järjestämislain muutos – Hyvinvointialueiden ja Puolustusvoimien yhteistyö HE 86/2025 vp

Vastinekuuleminen 15.10.2025

Salla Paavilainen
Lakimies

Esitetty uusi lainsäädäntö
Sote-järjestämislain 7 luku Valmius ja varautuminen

53 a § Virka-apu Puolustusvoimille, Rajavartiolaitokselle, Pohjois-Atlantin liitolle ja muille liittolaisille

- Normaalioissa ja ns. ei-sotilaallisissa poikkeusoloissa annettava virka-apu tuodaan lain tasolle.
  - Hyvinvointialueen antama virka-apu on maksullista. Virka-apupyynnöt kansainvälisille joukoille Puolustusvoimien kautta. Sosiaalihuolto rajattu virka-avun ulkopuolelle.

53 b § Hyvinvointialueen ja Puolustusvoimien yhteistyö

- Puolustusvoimien ja Naton asevoimien tukemiseksi hyvinvointialueen tulee varautua järjestämään tarvittava terveydenhuolto sotilaallisissa poikkeusoloissa.
- Uudet tehtävät liittyvät terveydenhuollon toimitilojen suojaamiseen, terveydenhuollon toimintojen siirrettävyyteen, ensihoidon lisäresursointiin, materiaalisen varautumisen parantamiseen ja yhteiseen suunnittelu-, koulutus- ja harjoitustoimintaan.

53 c § Hyvinvointialueen ja Puolustusvoimien yhteistyön rahoitus

- Valtio vastaa hyvinvointialueille 53 b §:ssä määriteltyjen tehtävien kustannuksista
- Erilliskorvaus, jonka määrästä ja kohdentumisesta valtioneuvoston salassa pidettävä päätös

Perustuslakivaliokunnan lausunto PeVL 34/2025 vp

Lainsäädäntövallan siirtäminen ja sääntelyn tarkkarajaisuus

- 53 b §:n 1 ja 2 momentin tehtäviä koskeva valtioneuvoston päätös on luonteeltaan lainsäädännön toimeenpanoa, ei lainsäädäntövallan siirtämistä, ja sellaisenaan hyväksyttävissä
- Varautumisvelvollisuuden perussisältö käy ilmi riittävällä tavalla 53 b §:stä
  - EOAM nosti lausunnossaan esiin, että PeV:n kanta tulee saada ja nyt saatu

53 c §:n tarkentaminen

- PeV katsoo lausunnossaan, että 53 c §:n eri momenteissa on viitattu vaihtelevalla tavalla 53 b §:n 1 ja 2 momentin tehtäviin
  - STM esittää, että muotoilu yhtenäistetään ja viitataan aina 1 ja 2 momenttiin, ei pelkkään pykälään

Puolustusvaliokunnan lausunto PuVL 10/2025 vp

- Puolustusvaliokunta katsoo, että esitys on tärkeä
- Puolustusvaliokunta (ja PLM) esittää:
  - Puolustusministeriön lisääminen 53 c §:n 2 momentin mukaiseen valtioneuvoston päätöksen valmisteluun
    - STM:n näkökulmasta hyväksyttävissä
  - Puolustusvoimista annettuun lakiin lisättäisiin viittaus ehdotettuun lainsäädäntöön
    - STM:n näkökulmasta hyväksyttävissä

Hyvinvointialueiden itsehallinto, oikeusperusta ja säännösten tarkkarajaisuus

- EOAM lausunnossa tuotu esiin tarve tarkemmille viittauksille Suomea velvoittaviin Nato-sopimuksiin. Myös esitys, että ns. vastaavuusperiaate tuotaisiin säännöstekstiin
  - Nato SOFA IX artiklan 5 kappale
  - Pariisin pöytäkirjaa tarkentava SA-sopimus (HE valmistelussa)
  - STM katsoo, että sopimukset sitovat Suomea sellaisenaan ja tässä yhteydessä ei ole tarkoituksenmukaista lisätä säännöstekstiin mainintaa
- EOAM, Kymenlaakso, Hyvil tuoneet esiin, että 53 b §:n tehtäväluettelo ei olisi riittävän tarkkarajainen
  - PeV on tarkastellut tarkkuutta lausunnossaan ja hyväksynyt sääntelyn
- Valtioneuvoston päätöksen käyttäminen asetuksen sijaan
  - PeV:n näkemyksen mukaan kyse on lainsäädännön toimeenpanosta, ei lainsäädäntövallan siirtämisestä ja sellaisenaan hyväksyttävissä
    - STM yhtyy tähän

Virka-apu

- PLM esittää, että 53 a §:n 1 momentista poistettaisiin muotoilu ”virka-avun pyytäjän vastuulle kuuluvien…”. Perusteluna, että esim. Nato-joukkojen terveydenhuolto ei kuulu Puolustusvoimien vastuulle.
  - STM katsoo, että virka-avun tulee rajautua joukkoon, jonka terveydenhuollon antamisesta pyytäjä vastaa. Puolustusvoimat toimii virka-avun pyytäjänä ns.välikätenä ja virka-apua annetaan liittolaisten joukoille. STM pitää alkuperäistä muotoilua perusteltuna.
- THL esittää, että virka-apusääntelyyn otettaisiin mukaan myös THL:n valtion sote-yksiköt eli valtion mielisairaalat, vankiterveydenhuolto ja valtion lastensuojelulaitokset
  - STM toteaa, että sote-järjestämislaki ei koske valtion sote-yksiköitä, ja että valtion sote-yksiköiden tehtäviin ei ole tarkoituksenmukaista lisätä virka-apuvelvollisuutta. Valmistelussa ei tunnistettu tilanteita, joissa virka-apupyyntöjä esitettäisiin.
- Lausunnoissa nousi, että yksityissektorin osallistuminen virka-apuun tulisi säännellä selkeästi
  - STM toteaa, että yksityissektori ei osallistu virka-avun antamiseen vaan siinä on kyse viranomaistoiminnasta.

Sosiaalihuolto

- Useissa lausunnoissa nostettiin esiin sosiaalihuollon merkitys varautumisessa, ja se, että lainsäädännön tulisi kattaa myös sosiaalihuolto
  - STM toteaa, että
    - Sosiaalihuollon varautumisen kehittäminen on tärkeää ja palvelut pitää turvata myös poikkeusoloissa
    - PV:llä tai Natolla ei ole sellaista sosiaalihuollon viranomaistehtävää, johon virka-apua voitaisiin antaa
    - Sosiaalihuollon tehtävät kohdistuvat siviiliväestön tukemiseen, nyt käsillä on Puolustusvoimien tukemista koskeva esitys
    - Ukrainan kokemusten perusteella sosiaalihuollon kohteisiin ei liity vastaavanlaista uhkaa kuin terveydenhuollon toimipisteisiin
    - Sosiaalihuollolle ei tule tällä lainsäädännöllä luoda uusia Puolustusvoimia tukevia tehtäviä
      - Huom! Sosiaalihuoltolain uudistus tai muu lainsäädäntö

Muita huomioita

- EOAM: Maininta HUS-yhtymästä järjestämislain 1 §:n 4 momenttiin
  - Säännöksessä on jo mainittu koko 7 luku. Ei tarvetta lisäykseen.
- AVI:t: Valvontaviranomaisen asema ei ilmene esityksestä
  - Valvontaviranomainen valvoo kuten muutakin lakisääteistä tehtävää
- Siviiliväestön lääkehuollon turvaaminen, Veripalvelun ja kolmannen sektorin rooli, velvoitteet yrityksille
  - Huomioita, jotka ovat tärkeitä, mutta eivät liity nyt käsillä olevaan lakiin ja hyvinvointialueiden tehtäviin.

53 c §

Hyvinvointialueen ja Puolustusvoimien yhteistyön rahoitus

Valtio vastaa hyvinvointialueille 53 b §:n 1 ja 2 momenteissa määriteltyjen tehtävien kustannuksista.

Valtioneuvosto päättää 53 b §:ssä tarkoitetulla päätöksellä tarkemmin tehtävien ja rahoituksen kohdentamisesta puolustussuunnittelun terveydenhuollon tarpeisiin perustuen. Valtioneuvoston päätöksessä **53 b §:n 1 ja 2 momenttien mukaisten** tehtävien tarkempi määrittely ja alueellinen kohdentaminen on toteutettava valtion talousarvioon tarkoitusta varten otetun määrärahan rajoissa. Valtioneuvoston päätös valmistellaan sosiaali- ja terveysministeriössä yhteistyössä hyvinvointialueiden ja Puolustusvoimien **ja puolustusministeriön** kanssa.

Valtioneuvosto myöntää hyvinvointialueelle 53 b §**:n 1 ja 2 momenteissa** tarkoitetuista tehtävistä aiheutuvien kustannusten kattamiseksi valtion rahoituksen hakemuksetta varainhoitovuotta edeltävän vuoden loppuun mennessä. Sosiaali- ja terveysministeriö maksaa rahoituksen hyvinvointialueelle etukäteen valtioneuvoston päätöksen mukaisesti.

Jos varainhoitovuoden aikana ilmenee sellaisia 53 b §**:n 1 ja 2 momenteissa** tarkoitettuja varautumistehtäviä, joita ei ole voitu ottaa huomioon tehtäessä hyvinvointialueelle kuluvaa varainhoitovuotta koskeva 2 momentin mukainen päätös, voidaan näiden tehtävien osalta tehdä erillinen päätös varainhoitovuoden aikana. Sosiaali- ja terveysministeriön on maksettava päätöksen mukaisista tehtävistä aiheutuvien kustannusten kattamiseksi tarkoitettu valtion rahoitus hyvinvointialueelle ilman aiheetonta viivytystä.

Edellä 53 b §:n 1 ja 2 momentin mukaisiin tehtäviin kohdistuvia investointeja ja investointeja vastaavia sopimuksia ei sisällytetä hyvinvointialueesta annetun lain 16 §:ssä tarkoitettuihin hyvinvointialueiden investointisuunnitelmiin eikä tämän lain 25 §:n 2 momentin mukaisiin investointisuunnitelmien osasuunnitelmiin.

Kiitos

Sosiaali- ja terveysministeriö